

Dr. Kovács Gyula⁴⁵**Az erőszakos közöszülés a számok tükrében⁴⁶**

E tanulmányban – az erőszakos közöszüléssel kapcsolatos néhány kriminálstatisztikai adat ismertetése mellett – bevezetés gyanánt e deliktum hatályos büntető anyagi jogi szabályozásával foglalkozom. Ezt követően kitérek a házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények, majd az erőszakos közöszülés számadatainak a bemutatására. Ez utóbbi részben helyet kap egy „Múlt-idéző” című fejezet, illetve az interneten keresztül közzétett közvélemény-kutatás eredményeit taglaló rész. A művet forrás- és irodalomjegyzék zárja. Hangsúlyozom, hogy munkám alapvetően kriminálstatisztikai tárgyú és kifejezetten a nemi erkölcs elleni bűncselekmények, azon belül pedig súlyozottan az erőszakos közöszülés oldaláról közelíti meg a témát. Ebből eredően a büntető anyagi jogi és a büntető eljárás-jogi, illetve a kriminalisztikai kérdéseket mélyebben nem feszegetem: bízom benne, hogy ezeket az ismereteket a Tisztelt Olvasó már elsajátította.

A mű elkészítéséhez korábbi írásaimból is merítettem, valamint egyéb – kriminalisztikai témájú – kutatásaim eredményeit szintén felhasználtam.

I. A hatályos büntető anyagi jogi szabályozás

Az erőszakos közöszülés tényállását legutóbb a Btk. és más törvények módosításáról szóló 2005. évi XCI. törvény változtatta meg, 2005. szeptember 1-jei hatállyal. A törvény 5. § (1) és (2) bekezdése a Btk. 197. § (2) bekezdés a) pontját, illetve (3) bekezdését módosította.

Az új (2) bekezdés a) pontja értelmében a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha „az erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöszülésre kényszerített sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be”.

A megváltoztatott (3) bekezdés pedig kimondja, hogy „a büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontja szerinti erőszakos közöszülés a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül”.

A 2005. évi XCI. törvény 5. § (1) bekezdéséhez fűzött indokolás szerint, a Btk. 197. § (2) bekezdésének módosított a) pontja esetében, a korábbi szabályozással ellentétben – immár elkerülve a kettős értékelést – a tizenkettedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett cselekmény csupán abban az esetben értékelendő minősített esetként, ha erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel párosul. Ennek hiányában az alapeset megállapításának van helye.

Néhány szó a bűncselekmény jogtechnikai felépítéséről: az erőszakos közöszülés tényállása egy szakaszból áll. A szakaszok három bekezdésre, a (2) bekezdés pedig három alpontra [a)–c) alpont] tagozódik. Az (1) bekezdés az alapeseti tényállást tartalmazza (itt amúgy két fordulatot fogalmaz meg a jogalkotó), a (2) bekezdésben

⁴⁵ A szerző szakíró, újságíró (a Magyar Újságírók Országos Szövetségének és a Tudományos Újságírók Klubjának tagja), a Magyar Bűnyüldöző szakmai-tudományos folyóirat rovatvezető munkatársa, a Rendőrtiszti Főiskola Kriminalisztikai Tanszékének oktatója, a Magyar Bűnyüldözők Szakmai Egyesületének tudományos titkára.

⁴⁶ A mű részét képezi, lényegében előtanulmánya egy várhatóan 2012 első negyedévében megjelenő terjedelmesebb, a nemi erkölcs elleni erőszakos bűncselekmények nyomozásával foglalkozó írásnak.

a minősített eset, a (3) bekezdésben pedig a súlyosabban minősített eset kap helyet. A 197. §-hoz szorosan kapcsolódnak a 209. és a 210. §-ban nevesített magánindítvánnyal összefüggő, illetve értelmező rendelkezések.

A kézirat lezárásakor hatályos tényállás a következő:

Erőszakos közöszülés

197. § (1) Aki más erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöszülésre kényszerít, vagy más védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát közöszülésre használja fel, büntetést követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) az erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöszülésre kényszerített sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,

b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll,

c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen közöszülnek.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontja szerinti erőszakos közöszülés a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

II. A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények a számok tükrében

E részben a Btk. XIV. fejezetében szereplő bűncselekményeket vizsgálom meg a számok tükrében. A feltüntetett számadatok az ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-értékelő Főosztály kimutatásain alapulnak, ezért csak a rendőrség által lezárt eljárások ENYÜBS adatait teszem közzé. (Az inkriminált bűncselekmények zömét egyébként is a rendőrségi eljárások keretében nyomozzák.) A bázisidőszak 2006-tól 2010-ig tejed, a statisztikai mutatók pedig kettő tizedespontra kerekített értékek.

2.1. A RENDŐRI ELJÁRÁSOKBAN REGISZTRÁLT BŰNCSELEMÉNYEK ALAKULÁSA 2006–2010. ÉVEKBEN

A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (Btk. XIV. fejezet) összbűncselekményekhez viszonyított aránya átlagosan 2,82%. Ezen belül a házasság, a család és az ifjúság elleni bűncselekmények (Btk. XIV. fejezet I. cím) hányada 1,15%, a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (Btk. XIV. fejezet II. cím) részaránya pedig 1,67%.

A fenti adatok a következő táblázaton részletesebben nyomon követhetők.

Évszám	2006	2007	2008	2009	2010	Átlag (%)
Bűncselekmények	414.670	406.668	391.054	375.383	428.785	100,00
Btk. XIV. fejezet	20.936	15.150	7.467	6.571	6.780	2,82
XIV. fejezet I. cím	4.508	4.328	4.463	4.734	5.093	1,15
XIV. fejezet II. cím	16.428	10.822	3.004	1.837	1.687	1,67

⁴⁷ Forrás: ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-értékelő Főosztály (a továbbiakban: ORFK BF BEFO).

Amennyiben a Btk. XIV. fejezet I–II. címében foglalt bűncselekményeket a fejezeten belül arányítom egymáshoz, akkor a házasság, a család és az ifjúság elleni bűncselekmények (I. cím) 40,64 százalékot képeznek, a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (II. cím) ennél többet, pontosan 59,36% százalékot tesznek ki.

2.2. A RENDŐRI ELJÁRÁSOKBAN REGISZTRÁLT NEMI ERKÖLCS ELLENI BŰNCSELEMÉNYEK ALAKULÁSA 2006–2010. ÉVEKBEN

Az előző fejezetben utaltam rá, hogy a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (Btk. XIV. fejezet I. cím) a fejezeten belüli deliktumok 59,36 százalékát képezik. Nézzük meg, hogyan alakul a kérdéses jogsértések számaránya egymáshoz viszonyítva.

A jelzett bűncselekménycsoporton belül az első helyet a tiltott pornográf felvétellel visszaélés (Btk. 204. §) foglalja el (83,16%). A második helyen a szemérem elleni erőszak (Btk. 198. §) szerepel (4,25%), míg a harmadik helyre a szeméremsértés (Btk. 208. §) szorult (3,72%). Figyelemreméltó, hogy az erőszakos közösülésnek (Btk. 197. §) csak a negyedik hely jutott (3,27%). Sereghajtó a vérfertőzés (Btk. 203. §) 0,19%-kal, de az üzletszerű kéjelgés elősegítése (Btk. 205. §) és a kitarottság (Btk. 206. §) is a „futottak még” kategóriába tartozik (0,29%, illetve 0,67%).

Kérem, kísérjék figyelemmel az alábbi táblázatot!

Rendőri eljárásokban regisztrált nemi erkölcs elleni bűncselekmények számának alakulása (2005–2009.) ⁴⁸						
Évszám	2006	2007	2008	2009	2010	Átlag (%)
XIV. fejezet I. cím	16.428	10.822	3.004	1.837	1.687	100,00
Btk. 197. §	206	214	214	226	246	3,27
Btk. 198. §	273	252	2.75	296	338	4,25
Btk. 201–202/A. §	174	174	190	203	178	2,72
Btk. 203. §	15	11	10	6	22	0,19
Btk. 204. §	15.182	9.824	1.845	720	519	83,16
Btk. 205. §	31	34	10	11	11	0,29
Btk. 206. §	37	39	47	66	39	0,67
Btk. 207. §	260	52	124	71	77	1,73
Btk. 208. §	250	222	289	238	257	3,72

III. Az erőszakos közösülés a számok tükrében

Az erőszakos közösülés a számok tükrében címszó alatt egyfelől kriminálstatistikai mutatók (ENYÜBS adatok) nézőpontjából mutatom be az elkövetés helyét és idejét, az elkövetés eszközeit és módszereit, valamint az elkövetőket és a sértetteket. Másfelől a statisztikai adatok ismertetése mellett közkinccsé teszem egy általam végzett internetes közvélemény-kutatás eredményeit is.

⁴⁸ Forrás: ORFK BF BEFO.

3.1. AZ ELKÖVETÉS HELYE ÉS IDEJE

Az erőszakos közöskülés elkövetésének helyéről és idejéről – mint a tárgyi oldal nem szükségképpen szituációs ismérveiről – számos, az erőszakos közöskülés bizonyításával kapcsolatos munkámban⁴⁹ már írtam. Most az elkövetés helyével és idejével kapcsolatos számadatokat mutatom be, amelyek ugyancsak az ORFK BF BEFO kimutatásain alapulnak. A bázisidőszak szintén 2006-tól 2010-ig terjed, a százalékos megadott adatok pedig kettő tizedespontra kerekített értékek.

A bázisidőszakban a rendőri eljárásokban regisztrált erőszakos közöskülések száma 1106 volt. Ez a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (33.778) 3,27 százalékát képezi. A legtöbb ilyen bűncselekményt (179) Budapesten követtek el, ami 16,18 százalékot jelent. A második helyen (107) Pest megye szerepel 9,67 százalékkal, míg a harmadik és a negyedik helyre – majdhogynem holtversenyben – Borsod-Abaúj-Zemplén megye (84) és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (81) került 7,59, illetve 7,32 százalékkal. A sereghajtó Zala megye, ahol a kérdéses intervallumban összesen 13 erőszakos közöskülést követtek el (1,18 %). Megjegyezni kívánom, hogy a külföldön elkövetett egy bűncselekményt kihagytam a rangsorból. A rendőri eljárásokban regisztrált erőszakos közöskülések számát megyék és évek szerinti bontásban a következő táblázat tartalmazza.

Rendőri eljárásokban regisztrált erőszakos közöskülések számának alakulása a regisztrálás éve és az elkövetés helye szerint (2005–2009). ⁵⁰						
Megyék és évszámok	2006	2007	2008	2009	2010	Összesen
Budapest	41	34	35	40	29	179
Baranya megye	8	13	10	14	15	60
Bács-Kiskun megye	11	12	12	10	5	50
Békés megye	10	14	6	13	7	50
Borsod-Abaúj-Zemplén	9	13	19	23	20	84
Csongrád megye	12	6	10	9	6	43
Fejér megye	5	5	9	7	6	32
Győr-Moson-Sopron megye	6	4	9	5	6	30
Hajdú-Bihar megye	14	16	8	13	21	72
Heves megye	2	9	7	8	7	33
Komárom-Esztergom megye	9	6	10	7	6	38
Nógrád megye	4	6	3	6	1	20
Pest megye	24	17	15	22	29	107
Somogy megye	10	7	14	6	11	48
Szabolcs-Szatmár-Bereg	17	20	15	17	12	81
Jász-Nagykun-Szolnok	7	15	12	7	10	51

⁴⁹ Dr. Kovács Gyula: A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények vázlata (Btk. XIV. fejezet). ORFK Tájékoztató, 4/2002. szám, 21–53. oldal (Országos Rendőr-főkapitányság, Budapest, 2002).

⁵⁰ Forrás: ORFK Bűnügyi Főigazgatóság Bűnügyi Elemző-értékelő Főosztály (a továbbiakban: ORFK BF BEFO).

Tolna megye	3	7	5	4	39	58
Vas megye	3	3	5	2	4	17
Veszprém megye	10	5	4	11	9	39
Zala megye	1	2	5	2	3	13
Külföld	0	0	1	0	0	1
Összesen						1106

A fenti adatokból olybá tűnhet, hogy például fővárosunk az erőszakos közöskülések elkövetése szempontjából kiemelten fertőzött. Jelzem, hogy amennyiben e bűncselekmények számát Budapest, illetve a megyék lakosságának a számához viszonyítom, akkor kiderül, hogy Budapesten a bázisidőszakra nézve, 9.685 lakosra jut egy erőszakos közöskülés, míg Pest megyében ez az arány 10.093 lakos. Tehát Budapest Pest megyéhez képest lényegesen nem fertőzöttebb. (Zala megye mindenféleképpen dicséretet érdemel: itt ugyanis 22.572 főre esik egy erőszakos közöskülés.)⁵¹

Az erőszakos közöskülés elkövetési helyének jellegét vizsgálva megállapítható, hogy a bűncselekmények 28,66 százalékát (317 eset) lakóházban, 26,40 százalékát (292 eset) pedig lakásban követték el. Jellemző elkövetési hely volt még az út, lakott területen belül (79 eset, 7,14%), egyéb hely, lakott területen belül (67 eset, 6,06%), tér, park, lakott területen belül (62 eset, 5,61%), erdő, mező, rét, legelő (26 eset, 2,35%), út, lakott területen kívül (21 eset, 1,90%) és egyéb hely, lakott területen kívül (17 eset, 1,54%). A többi elkövetési hely aránya az egy százalékot sem érte el, sőt néhány helyszín a bázisidőszakban csak egy-egy alkalommal fordult elő. Például: padlás, tehergépkocsi, kemping, garázs, öltöző, autóbusz, műemlék, vendéglő, étterem, piac, vásárcsarnok, váróterem, stb. Meglepő módon e körbe tartozik a büntetés-végrehajtási szervezet létesítménye is, bár megjegyzendő, hogy a szemérem elleni erőszak vonatkozásában már korántsem ilyen kedvező a helyzet (a szemérem elleni erőszak elkövetésével kapcsolatos ENYÜBS adatokkal e tanulmányban nem foglalkozom).

3.2. AZ ELKÖVETÉS ESZKÖZEI ÉS MÓDSZEREI

Az elkövetés eszközeivel és módszereivel ugyancsak korábbi írásaimban⁵² foglalkoztam, ahol egyebek mellett felhívtam a figyelmet arra, hogy az eszköz egyfelől, mint nyomhordozó fontos szerepet játszik a bizonyítás során, másfelől az eszközhasználatból és a módszerből következtetéseket lehet levonni az ismeretlen elkövetőre. Sajnálatos tény, hogy az erőszakos közöskülés vonatkozásában az ENYÜBS az elkövetés eszközeiről nem szolgáltat adatokat. Ez az egyik probléma. A másik gond pedig, hogy az elkövetési módszerek egy részét (pl. „védekezésre képtelen állapotát előidézve közöskülésre használja fel”) csak 2009. január 1-től regisztrálják, illetve más elkövetési módszereket (pl. „útonállásszerűen erőszakkal”) 2009. január 1-től törölték a rendszerből. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy 2009. január 1-től három (az erőszakos közöskülésnél csak kettő) elkövetési módszer rögzítésére is lehetőség nyílik. Ebből eredően a bűncselekmény elkövetési módszerei – visszafogottan fogalmazva is – vegyes képet mutatnak. Ennek ellenére azt gondolom, nem hiábavaló, ha ezeket a korántsem teljes statisztikai adatokat vágtatlanul közzéteszem.

⁵¹ Forrás: <http://www.valtozovilag.hu/di/megye.htm> (Megyei útmutató és címtár).

⁵² Dr. Kovács Gyula: Az erőszakos közöskülés bizonyítási problémái az 1997. évi LXXIII. törvény módosítását követően. Belügyi Szemle 4–5/2000. szám, 39–60. oldal (Belügyminisztérium, Budapest, 2000).

A következő táblázat a rendőri eljárásokban 2006 és 2008 között regisztrált erőszakos közöszlések számának alakulását mutatja az elkövetés módszerei szerint. A szám adatok azt mutatják, hogy a „nem útonállásszerűen, erőszakkal” történő elkövetés áll az élen, az „útonállásszerűen erőszakkal” való elkövetés pedig a második helyet foglalja el. A harmadik helyre szorult a „védekezésre képtelen állapot felhasználásával” megvalósított elkövetés, míg az utolsó helyen kullog az „akaratnyilvánításra képtelen állapotba helyezéssel” történő elkövetési mód.

Rendőri eljárásokban regisztrált erőszakos közöszlések számának alakulása az elkövetés módszerei szerint (2006–2008.) ⁵³		
Elkövetés módszere 1.	Elkövetés módszere 2.	Szám adatok
Útonállásszerűen erőszakkal		99
Útonállásszerűen fenyegetéssel		38
Nem útonállásszerűen erőszakkal		209
Nem útonállásszerűen fenyegetéssel		54
Védekezésre képtelen állapotba helyezéssel		56
Akaratnyilvánításra képtelen állapotba helyezéssel		36
Védekezésre képtelen állapot felhasználásával		79
Akaratnyilvánításra képtelen állapot felhasználásával		63

Az alábbi táblázat a rendőri eljárásokban 2009 és 2010 között regisztrált erőszakos közöszlések számának alakulását mutatja az elkövetés módszerei szerint. E táblázatban jól látható az előzőekben említett kétfajta elkövetési módszer, amely zavarólag hathat, de a teljes körű adatszolgáltatásra való törekvés arra sarkalt, hogy ezeket a csonka adatokat is közzétegyem. Bízom benne, hogy ezzel senkinek nem okoztam túl nagy traumát. (Akiben mégis, valamiféle törés keletkezett, attól elnézést kérek.)

E kimutatás szerint a prímet az „erőszakkal közöszlésre kényszerít” módszer viszi, a soron következő pedig a „Védekezésre képtelen állapotát közöszlésre használja fel” elkövetési mód, majd a „testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöszlésre kényszerítés” következik. Jól látható, hogy számarányukat tekintve a további elkövetési módszerek (pl. a sértett védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát közöszlésre használja fel) között sincs lényeges különbség (nyilvánvalóan a 2. második elkövetési módszereket nem számítottam e körbe).

Rendőri eljárásokban regisztrált erőszakos közöszlések számának alakulása az elkövetés módszerei szerint (2009–2010.) ⁵⁴		
Az elkövetés módszere 1.	Az elkövetés módszere 2.	Szám adatok
Védekezésre képtelen állapotát előidézve közöszlésre használja fel	Erőszakkal közöszlésre kényszerít	2
Védekezésre képtelen állapotát előidézve közöszlésre használja fel		41
Védekezésre képtelen állapotát közöszlésre használja fel		60
Akaratnyilvánításra képtelen állapotát előidézve közöszlésre használja fel		6

⁵³ Forrás: ORFK BF BEFO.

⁵⁴ Forrás: ORFK BF BEFO.

Akaratnyilvánításra képtelen állapotát közöskülésre használja fel		41
Élet ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöskülésre kényszerít		9
Élet ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöskülésre kényszerít	Védekezésre képtelen állapotát előidézve közöskülésre használja fel	1
Erőszakkal közöskülésre kényszerít	Testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöskülésre kényszerít	1
Erőszakkal közöskülésre kényszerít		249
Más élete ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöskülésre kényszerít		1
Más testi épsége ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöskülésre kényszerít		7
Testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közöskülésre kényszerít		54

3.3. AZ ELKÖVETŐK ÉS A SÉRTETTEK

E fejezetben a rendőri eljárásokban regisztrált erőszakos közöskülés ismertté vált elkövetőit, illetőleg sértetteit fogom csoportosítani

- a nemek és a korcsoport,
- az előélet,
- az oksági tényezők,
- az elkövetők és a sértettek viszonya

szerinti bontásban. Előre bocsátom, hogy egyes táblázatokban (pl. az elkövetők neme és korcsoportja) a számadatok között azok az elkövetők is szerepelnek, akikkel szemben gyermekkor vagy egyéb büntethetőséget kizáró ok miatt elutasították a feljelentést, illetőleg megszüntették a nyomozást,⁵⁵ tehát büntető anyagi jogi szempontból elkövetővé válásuk fogalmilag kizárt. A bázisidőszak ugyancsak a 2006-tól 2010-ig terjedő éveket öleli fel.

A) Az elkövetők

Az erőszakos közöskülés nyomozása során mindösszesen 693 ismertté vált elkövetőt regisztráltak. Ezek 98,10 százaléka *férfi* (680 elkövető), 1,20 százaléka *nő* (8 elkövető), illetve az elkövetők 0,70 százalékanak (5 elkövető) a neme adathiány miatt nem volt megállapítható. Az ismertetett statisztikai adatok tükrében bátran állítható, hogy az erőszakos közöskülés elkövetői között a férfiak aránya többszörösen felülreprezentált.

Az elkövetők korcsoportját vizsgálva megállapítható, hogy az erőszakos közöskülések zömét a 25–59 éves korosztály valósítja meg 63,35%, ami 439 elkövetőt jelent). A második helyen a fiatal felnőttek állnak (18,47%, ez 128 elkövetőt takar), míg a dobogó harmadik fokát a fiatalok foglalják el (9,81%, 68 elkövető). Sajátos, hogy a gyermekkorú elkövetők aránya (4,47%, 31 elkövető) meghaladja a hatvanéves vagy annál idősebb elkövetők hányadát (3,17%, 22 elkövető).

A *bűnelkövetők előéletét* (az előző elítélést vagy elítéléseket) görcső alá véve látható, hogy az erőszakos közöskülés elkövetőinek 51,36 százaléka (284 fő) büntetlen előéletű. A büntetett előéletű, de nem visszaeső elkövetők hányada 28,92% (160 fő), míg a visszaesők részaránya sorrendben a következőképpen alakult:

- többszörös visszaesők 8,32% (46 fő),

⁵⁵ Be. 174–175/A. § és 190–192/A. §.

- visszaesők 7,78% (43 fő),
- különös visszaesők 3,62% (20 fő).

A dolgok természetéből eredően a feltüntetett számadatok között nem szerepelnek azok az elkövetők, akikkel szemben gyermekkor vagy egyéb büntetethez vezető kizáró ok miatt a feljelentést elutasították, illetve a nyomozást megszüntették.

A *bűnelkövetőkkel kapcsolatos oksági tényezők* körében az ügyek 69 százalékában (387 elkövető) nem volt megállapítható egyik ok sem. Az alkohol hatása az esetek 28,93 százalékában játszott szerepet, ellenben a többi ok (pl. kábítószer hatása, kábító hatású anyag hatása, alkohol és kábítószer hatása, stb.) együttesen is alig haladta meg az egy százalékot. Megjegyezni kívánom, hogy az alkohol, a kábítószer és a kábító hatású anyag együttes hatása elnevezésű kód helyett 2009. január 1-től külön-külön az alkohol és kábítószer hatása, az alkohol és kábító hatású anyag hatása, valamint a kábítószer és a kábító hatású anyag hatása elnevezésű kódok kerültek bevezetésre.

A *bűnelkövetők és a sértettek egymáshoz való viszonyának kimutatása* céljából az ENYÜBS 2008. december 31-ig huszonhét, 2009. január 1-től pedig harminchárom kategóriát állított fel. Ebből kifolyólag a tipizálás nem volt egyszerű, ráadásul 2008. december 31-ig a bűnelkövetők, ezt követően viszont a bűncselekmények száma képezte a kiindulási alapot.⁵⁶ Tetézte a problémát az is, hogy a bázisidőszak utolsó kettő évében hat új kategória került bevezetésre. Ezért a közérthetőség kedvéért a *harminchárom kategóriából nyolc, úgynevezett gyűjtőcsoportot hoztam* létre a következők szerint:

1. az elkövető a sértettnek hozzátartozója (lásd a házastárs és az élettárs kivételével a Btk. 137. § 6. pontjában foglaltakat),
2. az elkövető a sértettnek nevelője, felügyelője, gondozója vagy gyógykezelője,
3. az elkövető a sértettnek házastársa vagy élettársa,
4. az elkövető a sértettnek volt házastársa vagy élettársa,
5. az elkövető a sértettnek rendszeres vagy alkalmi szexuális partnere,
6. az elkövető a sértettnek valamilyen ismerőse (barátja, egyéb ismerőse, iskolatársa, lakótársa, szomszédja, stb.),
7. az elkövető és a sértett között korábban semmilyen kapcsolat nem volt (másképpen: az elkövető a sértettnek idegen),
8. egyéb kategória (a kapcsolat milyensége egyéb okból nem állapítható meg, adathiány, stb.).

A felsorolt gyűjtőcsoportokat figyelembe véve, a vizsgálat eredményeképpen az elsődleges megállapítás az, hogy *az esetek 66,54 százalékában az elkövető és a sértett között valamilyen, az 1–6. kategóriában nevesített viszony fennállt*. Másképpen fogalmazva, az ügyek kétharmad részében az elkövető és a sértett egymás számára nem volt idegen. A további vizsgálat fényt derített arra is, hogy *az erőszakos közösülések elkövetőinek 21,83 százaléka a sértettnek idegen volt* (vagyis korábban nem ismerték egymást), míg 11,63 százalékot képeztek azok az ügyek, ahol az elkövető és a sértett közötti inkriminált viszony nem volt megállapítható, például adathiány vagy egyéb ok miatt. A következőkben nézzük meg, hogy az 1–6. csoportokon belül miképpen alakultak az arányok:

1. az elkövető a sértettnek hozzátartozója, 20,02%,
2. az elkövető a sértettnek nevelője, felügyelője, gondozója vagy gyógykezelője, 4,65%,
3. az elkövető a sértettnek házastársa vagy élettársa, 5,17%,

⁵⁶ 2008. december 31-ig az elkövető és a sértett kapcsolata az elkövetői oldal (T-lap), 2009. január 1-től a bűncselekményi oldal (B-lap) adatai között szerepel.

4. az elkövető a sértettnek volt házastársa vagy élettársa, 5,43%,
5. az elkövető a sértettnek rendszeres vagy alkalmi szexuális partnere, 1,94%,
6. az elkövető a sértettnek valamilyen ismerőse, 29,33%.

A fenti számadatokból kitűnik egyfelől (és ezt nem győzöm eleget hangsúlyozni), hogy az erőszakos közöszlések zömét (lényegében kétharmadát) az általános vagy széles értelemben vett ismerősök (1–6. gyűjtőcsoport), azon belül pedig súlyozottan barátok, egyéb ismerősök és hozzátartozók sérelmére követik el (1. és 6. gyűjtőcsoport). Másfelől nem elhanyagolható szempont az sem, hogy a házastársak és az élettársak sérelmére megvalósított ilyen deliktumok sorrendben csak a hatodik helyet foglalják el (3. gyűjtőcsoport).

B) A sértettek

Az erőszakos közöszlés nyomozásakor összesen 1101 sértettet regisztráltak. A sértettek 98,64 százaléka (1086 sértett) *nő*, 1,36 százaléka (15 sértett) pedig *férfi*. (Ez a számadat kevesebb, mint 0,5 százalékpontos eltéréssel fordított arányban igaz a bűncselekmény elkövetőinek nemek szerinti megoszlására.) A kérdéses statisztikai adatok ismeretében kétségtelen, hogy az erőszakos közöszlés sértettjei között nagyságrendekkel nagyobb a nők számaránya.

A sértettek korcsoport szerinti elkülönülését vizsgálva megállapítható, hogy ezeket a bűncselekményeket jellemzően a 25–59 éves korosztály sérelmére követik el (35,33%, 389 sértett). A második helyet a fiatalok sértettek foglalják el (21,80%, 240 sértett), a gyermekkorú sértettek pedig sajnálatos módon a dobogó harmadik helyén állnak (19,89%, 219 sértett). A fiatal felnőtt sértettek aránya 17,89% (197 sértett), míg a hatvanéves és annál idősebb sértettek hányada 5,09% (56 sértett). Megjegyzendő, hogy ez utóbbi korosztály az elkövetők esetében is az utolsó helyre került.

A sértettek előző elítélését vagy elítéléseit az ENYÜBS értelemszerűen nem regisztrálja.

A sértettekkel összefüggő oksági tényezők tekintetében az ügyek 86,08 százalékában (952 ügy) nem volt megállapítható egyik ok sem. Az alkohol hatása – az elkövetőkhöz hasonlóképpen – a második helyet foglalja el (11,57%, 128 ügy), míg a többi ok (kábitószer hatása, kábító hatású anyag hatása, stb.) mindösszesen 1,90 százalékra rúg (21 eset). Jelzem, hogy sértettek esetében is az alkohol, a kábítószer és a kábító hatású anyag együttes hatása elnevezésű kód helyett 2009. január 1-től külön-külön az alkohol és kábítószer hatása, az alkohol és kábító hatású anyag hatása, valamint a kábítószer és a kábító hatású anyag hatása elnevezésű kódok kerültek bevezetésre.

A bűnelkövetők és a sértettek egymáshoz való viszonyát az elkövetőknél részletesen kifejtettem (lásd ott). Ezzel kapcsolatosan hadd idézzek egy napjainkra már-már szállóigévé vált mondatot, amely a kilencvenes évek elején, a Rendőrtiszti Főiskolán egy kriminológiai témájú előadáson hangzott el dr. Domokos Andrea⁵⁷ szájából: „A családi otthon a legveszélyesebb hely a világon”.

3.4. MÚLTIDÉZŐ

A bevezető részben szót ejtettem arról, hogy munkám elkészítéséhez az adatgyűjtés és a kutatás során – saját tapasztalataim mellett – számtalan dokumentumot ta-

⁵⁷ Dr. Domokos Andrea PhD, habilitált egyetemi docens, a Károli Gáspár Református Egyetem és a Széchenyi István Egyetem oktatója.

nulmányoztam, és használtam fel forrásként, sőt szerénytelenül saját, korábbi műveimből is merítettem. Most múltidéző gyanánt álljon itt *Az erőszakos közösülés* címmel, 2000-ben megjelent munkám⁵⁸ rövid részlete, amely a nemi erkölcs elleni bűncselekmények és az erőszakos közösülés kriminálstatisztikai adatait ismerteti, továbbá az erőszakos közösülés morfológiai sajátosságai, valamint a sértettek korcsoport szerinti megosztásával és az elkövetőkkel foglalkozik. Hiszem, hogy nem haszontalan dolog (akár összehasonlításképpen sem az) újraolvasni a több mint tíz éve papírra vetett sorokat!

A) A nemi erkölcs elleni bűncselekmények és az erőszakos közösülés a számadatok tükrében

Az erőszakos nemi erkölcs elleni bűncselekmények kategóriájába az erőszakos közösülés (Btk. 197. §), a szemérem elleni erőszak (Btk. 198. §) és a természet elleni erőszakos fajtalanság (Btk. 200. §)⁵⁹ tartozik. Az elmúlt évtizedekben a jelzett fogalomkörbe sorolható deliktumok közel kétharmadát az erőszakos közösülés, egynegyedét pedig a szemérem elleni erőszak tette ki.

Az erőszakos nemi erkölcs elleni bűncselekmények gyakorisága kisebb hullámzásoktól eltekintve nem változott, de struktúrája az elmúlt időszakban, a II. világháború előtti adatokhoz képest lényegesen átalakult. Erőszakos közösülés és szemérem elleni erőszak miatt 1938-ban összesen 622 személyt ítéltek el, ez a szám a 1960-as évek elején 600, az évtized második felében 650 körül mozgott. Az 1970-es évek első felében évi átlagban 760 személyt ítéltek el a két bűncselekmény elkövetéséért.

A fiatalok száma és aránya az erőszakos nemi erkölcs elleni bűncselekmények, de különösen az erőszakos közösüléseken belül korábban 15–19% között hullámzott, 1969–1970-ben 25%-ra, majd 33%-ra nőtt. 1971-ben és 1972-ben kb. kétszer annyi fiatalot ítéltek el erőszakos közösülés miatt, mint korábban, és mint napjainkban. Az 1970-es évek második felében az elítéltek száma évi átlagban 550 körül mozgott, 1980–1983 között ez a számadat – éves átlagban – 578-ra változott, a fiatalok aránya 19% volt.

A struktúráváltozást a jelzett kategóriában kisebb mértékben a szexuális cselekmények jellegének átalakulása, nagyobb mértékben a bírói gyakorlat megváltozása eredményezte, amelynek következtében a II. világháború előtti adatokhoz képest az erőszakos közösülések száma növekedett, a szemérem elleni erőszaké pedig kisebb lett, összességében pedig mind relatíve, mind pedig abszolút mértékben csökkent.

Az erőszakos közösülések morfológiai, valamint a tettes és az áldozat viszonya szempontjából három csoportra bonthatók:

- a) az ismeretleneket megtámadók,
- b) a családi és rokon kapcsolatokat és
- c) az ismertségi viszonyokat kihasználók cselekményeire.

Az első két csoportba tartozik kb. egyenlő arányban a bűnelkövetők valamivel több mint kétötöde, a harmadikba pedig közel 60%-a. A tettesek több mint egynegyede fiatalok, a felnőtt korúaknak 47%-a 24 éven, 72%-a pedig 30 éven aluli személy. Szokatlanul magas az elkövetők között a büntetett előéletűek aránya. A bűncselekmények 60%-át a szeszital motiválja, az elkövetők között sok az alkoholisták és a gyengeelméjű. Gyakorta a tettes személyiségében abnormális jellemvonások fedezhetők fel: fokozott nemi ösztön a szexuális élet terén, az erőszakos vonások túltengése, vagy éppen a nemi kapcsolatok szokásos módon történő létesítését akadályozó testi vagy szellemi fogyatékoság.⁶⁰ Figyelemre méltó, hogy a felnőtt korú bűnelkövetők mindössze 27%-a él házasságban, kb. 14%-a elvált vagy különélő, és több mint 58%-a nőtlén.⁶¹

B) Az erőszakos közösülés morfológiai sajátosságai

⁵⁸ Dr. Kovács Gyula: *Az erőszakos közösülés*. Dr. Blaskó Béla (szerk.): *Magyar Rendészet* 1–2/2000. szám, 36–65. oldal és 3–4/2000. szám, 33–73. oldal (Rendőrtiszt Főiskola, Budapest, 2000).

⁵⁹ A Btk. 200. § rendelkezéseit megsemmisítette a 37/2002. (IX. 4.) AB határozat. Hatálytalan: 2002. szeptember 4-től.

⁶⁰ Forrás: Rudas György (szerk.) *Kriminológia*. Különös rész I. kötet, 170. oldal (BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség, Budapest, 1973).

⁶¹ Forrás: Gődöny József (szerk.): *Kriminológiai és kriminálstatisztikai tanulmányok XXIII. kötet*, innen Rózsa János–Münnich Iván: *Erőszakos bűnözés az elmúlt negyedszázadban*, 261–268. oldal (Közgazdasági és Jogi Könyvtár, Budapest, 1986).

Az erőszakos közönség miatt indult eljárások alapját képező bűnügyek jellemző vonásai, fontosabb morfológiai sajátosságai az ügyekben szereplő elkövetők és sértettek személyi körülményei, pszichés tulajdonságai az alábbiakban foglalhatók össze:

- a) A bűnügyek 22%-ában a terhelt és a sértett korábban nem ismerte egymást.
- b) Az erőszakos közönségek második legjellegzetesebb típusát azok a cselekmények adják, ahol a tettes és a sértett között vér szerinti vagy jogi természetű rokoni kapcsolatok vannak.
- c) Az e bűncselekmények miatt indult büntető eljárások harmadik csoportjában a büntött elkövetése előtt a terhelt és a sértett között alkalmi ismeretség jött létre.
- d) Az erőszakos közönségek miatt indult büntető eljárások 33%-ában a tettes és a sértett között korábbi ismerettségből származó, lazább vagy szorosabb kapcsolat van.

C) A sértettek korcsoportok szerinti megoszlása, illetve az elkövetők köre

Az erőszakos közönség sértettjei korcsoportok szerint a következőképpen oszlanak meg:

A sértettek

- a) 16%-a 12 éven aluli gyermek s ezek majd egyharmada még a nyolcadik életévét sem töltötte be;
  - b) 17%-a 12–14 év közötti serdülő;
  - c) 27%-a pedig 14–18 év közötti fiatalkorú;
  - d) 30%-a 18–50 év közötti;
  - e) 10%-a pedig 50 év felett lévő személy. Ez utóbbiak zöme már jóval túl van a 60. életévén.
- A gyermekkorúak sérelmére elkövetett cselekmények 44%-ában a terhelt apja, nevelőapja vagy egyéb hozzátartozója volt az áldozatnak. A tettesek további 40%-a közeli ismerőse, szomszédja volt az áldozat családjának és csupán a cselekmények 16%-ában volt a terhelt a gyermek számára idegen.

A 14–18. év közötti korosztálynál az elkövetők jelentős része ugyancsak a sértett hozzátartozója. Utóbbiak mellett az említett korosztály sérelmére elkövetett erőszakos közönségek tettesei között már nem a szomszédi vagy közeli, a családhoz tartozó ismerősöket találjuk elsősorban, hanem az olyan ismerősöket, akikre a fiatalok maguk tettek szert.

A 18–50 év közötti korosztály – annak ellenére, hogy az átlagférfi szexuális igényeinek kielégítésére a legalkalmasabb – jóval kevésbé veszélyeztetett rétege az erőszakos nemi cselekményeknek. Az a tény, hogy ez a korosztály mindössze 30%-ot képvisel, azt mutatja, hogy a szexuális támadásra hajlamos férfiak tartanak a fizikailag egészséges, fejlett nőktől és többnyire csak a védekezésre kevésbé képes személyekkel szemben mernek fellépni. Ennek oka egyfelől a terheltek személyiségében, a teljes értékű nemi partnerrel szemben érzett kisebbségben rejlik, másfelől pedig abban, hogy a cselekmény sikere az előbbi sértetti kategória esetében valószínűbbnek tűnik.

Az erőszakos közönség elkövetőinek és általában a szexuális bűnözőknek a tipizálására többféle alap kínálkozik. Elkülöníthetők egymástól életkor, kulturális vagy műveltségi színvonal, szociális helyzet, alkati vagy személyiség típusok alapján vagy csak egyszerűen a szexuális deviáció formái szerint. Külön csoportosíthatók azok, akiknél a visszafojtott szexuális érzelem kirobbanása és azok, akiknél szadisztikus törekvések vagy a férfiaság mutogatása motiválja az agressziót. Ismét más csoportba sorolhatók az elkövetők az erőszakra való hajlam mint beállítódás alapján, ami esetleg nemcsak a nemi élet terén, hanem többé-kevésbé mindenütt jelentkezik náluk. Megkülönböztethetők az általában rosszul alkalmazkodók és a jól adaptáltak. A csupán példaként felsorolt lehetséges csoportokon belül is különválaszthatók egymástól az elkövetők temperamentum, intelligencia, kontrollképesség vagy egyéb személyiségjegyek alapján. Bármely szempont szerint törekszünk is homogén csoportok vagy osztályok alkotására, a konkrét cselekményt, az elkövetés módját nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hiszen ez a tipizálás értelme. A pszichiátriai, pszichológiai vagy szociológiai természetű ismervek mint csoportképzők csak egymással és a konkrét tevékenységgel korrelációban alkalmasak kriminológiai vizsgálódásokra.

Azok a személyiség- és magatartástípusok, amelyek a pszichológiai vizsgálatok során elkülöníthetőek voltak a következők:

- a) A morális személyiség. A bűncselekmény ezen a körön belül rendszerint szituatív meghatározottságú vagy pedig úgynevezett aktuális konfliktus eredménye.
- b) Szükséglet-kielégítés közvetlenségével élő bűnelkövető (pszichopata).
- c) Neurotikus személyiség.
- d) Gyengeelméjű bűnöző. Többségük debilis vagy imbecillis. A felsorolt típusok nem egyenlő arányban fordulnak elő az egyes elkövetési formákon belül.
- e) Az elkövetők kb. 20%-a krónikus alkoholista.⁶²

⁶² Forrás: Rózsa János: Szexuális bűnözés, 251–316. oldal (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1977).

3.5. EGY INTERNETES KÖZVÉLEMÉNY-KUTATÁS EREDMÉNYEI

Az interneten közzétett közvélemény kutatást – mint az adott bűncselekménnyel kapcsolatos laikus vélemények megismerésének módszerét – legutóbbi jegyzeteimnél már alkalmaztam.⁶³ E tanulmány elkészítésekor az adatgyűjtést – Hoxa portálján⁶⁴ és saját honlapomon⁶⁵ túlmenően – kiterjesztettem Liszy fórumára,⁶⁶ Hargitai Márta internetes naplójára,⁶⁷ az iWiW közösségi portálra,⁶⁸ valamint – legjobb tudomásom szerint – a kérdőíveket számos barátom megosztotta a Facebook közösségi oldalon⁶⁹ létrehozott adatlapján is.

A nemi erkölcs elleni bűncselekmények, illetve azokon belül súlyozottan az erőszakos közöszlés és a szemérem elleni erőszak társadalmi megítélésének megismerése érdekében *a jelzett internetes oldalakon öt kérdőívet tettem közkinccsé*. Mint minden alkalommal, jelen esetben is tanulságos válaszokat kaptam. Az inkriminált kérdőívek a következő kérdéseket tartalmazták:

1. Elkövetek-e már a sérelmedre nemi erkölcs elleni bűncselekményt?
2. A sérelmedre elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmény miatt tettél-e feljelentést?
3. Megítélésed szerint, a sértettek miért nem tesznek feljelentést (a sérelmükre elkövetett) nemi erkölcs elleni bűncselekmények miatt?
4. Büntetnéd-e a házastárs sérelmére elkövetett erőszakos közöszlést vagy szemérem elleni erőszakot?
5. A szó élettani (köznapi) értelmében lehetséges-e férfi sérelmére erőszakos közöszlést elkövetni?

Jelzem, hogy a kérdőíveket név nélkül tettem közzé (a válaszolók anonimitását így garantáltam), valamint, ahol indokoltan tartottam, a vonatkozó jogszabályhelyeket is megjelöltem (pontosan a megkérdezettek laikus mivolta miatt). Jelzem továbbá, hogy *Hoxa portálja kifejezetten női oldal* (saját magukat is így aposztrofálják), *amelynek a kérdőívek kiértékelésének napján* (2011. október 19.) *306.827 regisztrált tagja volt*. A következőkben vizsgáljuk meg, hogy az egyes kérdőíveken szereplő felvetésekre milyen válaszok születtek.

Ad.1. Elkövetek-e már a sérelmedre nemi erkölcs elleni bűncselekményt?

E kérdés – megítélésem szerint – különösebb értelmezést nem igényel. Itt a megkérdezettek 90,50 százaléka kategorikus nimmal válaszolt, míg 9,50 százalékuk valamilyen formában – igen feleletet adott:

- igen, szeméremsértést (4,49%),
- igen, szemérem elleni erőszakot (2,11%),
- igen, erőszakos közöszlést (1,32%),
- igen, megrontást (1,32%),
- igen, a fenti bűncselekmények közül kettőt is (0,26%).

A kapott válaszokból levonható az a következtetés, hogy a megkérdezettek közel 10 százaléka (tehát *majdnem minden tízedik válaszadó*) *sérelmére elkövettek már*

⁶³ Dr. Kovács Gyula–Dr. Lóczy Zsolt: Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének nyomozása. Dr. Lakatos János (szerk.): Kriminálisztikai jegyzetek és tanulmányok, 2009, 1–96. oldal (Rendőrtiszti Főiskola, Budapest, 2009); Dr. Kovács Gyula–Dr. Lóczy Zsolt: Visszaélés kábítószerrel nyomozása. Dr. Lakatos János (szerk.): Kriminálisztikai jegyzetek és tanulmányok, 2010, 146 oldal (Rendőrtiszti Főiskola, Budapest, 2010).

⁶⁴ www.hoxa.hu/ – Hoxa portál az életről és egyéb jószágokról.

⁶⁵ <http://kgyula.5mp.eu/> – Dr. Kovács Gyula [KGyul@] honlapja.

⁶⁶ <http://sgforum.hu/forum.php?azonosito=Liszy> – Liszy Home Vendégkönyv és Fórum.

⁶⁷ http://kibogozom.blogter.hu/474746/egyes_nemi_erkolcs_elleni_bcs-ek_nyomozasahoz – Blogter.

⁶⁸ <http://iwiw.hu/kgyula1101/adatlap> – Dr. Kovács Gyula [KGyula] adatlapja.

⁶⁹ www.facebook.com/ – Facebook.

valamiféle nemi erkölcs elleni bűncselekményt. Jól látható az is, hogy az erőszakos közönség és a megrontás között holtverseny alakult ki.

Azok a válaszok, amelyeket a megkérdezettek egyáltalán nem jelöltek meg, sorrendben a következők voltak: igen, vérfertőzést; igen, tiltott pornográf felvétellel visszaélést; igen, üzletszerű kéjelgés elősegítését; igen, kitartottságot; igen, kerítést; igen, a fenti bűncselekmények közül hármát vagy annál többet.

Ad.2. A sérelmedre elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmény miatt tett-e feljelentést?

A második kérdőív csak és kizárólag azokat célozta meg, akiknek a sérelmére elkövettek valamilyen (bármilyen) nemi erkölcs elleni bűncselekményt. Nem szaporítom tovább a szót! Döbbenetes válaszok születtek: a sértettek 95,19 százaléka nem tett feljelentést a sérelmére elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmény miatt, mindössze 4,81 százalékuk élt ezzel a lehetőséggel – esetünkben egytől-egyig – a nyomozó hatóságon (pl. a rendőrségen). Megítélésem szerint ez az arány (amely nagyjából hússzoros látenciát feltételez), adalékkal szolgálhat az ilyen jellegű deliktumok gyakoriságának megítéléséhez.

A továbbiakban vizsgáljuk meg, hogy a tagadó válaszokhoz milyen okok társultak:

- nem, mert... [egyéb ok miatt (69,24%)],
- nem, de tájékoztattam a történetről a szüleimet és/vagy egyéb hozzátartozómat (11,54%),
- nem, de tájékoztattam a történetről a barátomat (szexuális partneremet), az osztálytársamat és/vagy egyéb ismerősömet (6,73%),
- nem, mert szégyelltem a történetet (1,92%),
- nem, mert idegenkedtem a hatósági eljárással járó kellemetlenségektől (1,92%),
- nem, a fenti okok közül kettő is fennállt (1,92%),
- nem, mert a történet miatt magamat is felelősnek tartottam (0,96%),
- nem, a fenti okok közül három vagy annál több állt fenn (0,96%).

A nemleges válaszokhoz kapcsolódó okok közül – minden különösebb kommentár nélkül – egyre szeretném felhívni a figyelmet: a megkérdezettek alig egy százaléka vallotta azt, hogy a történet miatt felelősnek érzi magát...

És most lássuk azokat a válaszlehetőségeket, amelyek felelet nélkül maradtak: igen, más hatóságnál (pl. az ügyésznél, a gyámhatóságnál); nem, de tájékoztattam a történetről a tanáromat (a felügyelőmet, a gondozómat) és/vagy az orvosomat; nem, mert tartottam az elkövető bosszújától.

Ad.3. Megítélésed szerint, a sértettek miért nem tesznek feljelentést (a sérelmükre elkövetett) nemi erkölcs elleni bűncselekmények miatt?

A következő, szám szerint a harmadik formuláré a kívülről szolgáltatta meg. Ez esetben arra voltam kíváncsi, vajon mások (tehát nem a sértettek), miképpen vélekednek a nemi erkölcs elleni bűncselekményeknél tapasztalt alacsony szintű feljelentési hajlandóságról. (Azt persze nyilvánvalóan nem tudtam megakadályozni, hogy a kérdőíveket a sértettek egy része is kitöltse.)

A megkérdezettek 68,18 százaléka úgy vélte, hogy a feljelentések hiánya a felsoroltak közül három vagy annál több ok együttes fennállásában keresendő, 9,34 százalékuk pedig nem tudta a választ. A szégyenérzetre (azért, mert szégyellik a történetet) 6,06 százalékuk voksolt, míg 4,29 százalékuk arra az álláspontra helyezkedett, hogy a sértettek idegenkedtek a hatósági eljárással velejárási kellemetlenségektől. A további okok sorrendben az alábbiak voltak:

- a felsoroltak közül kettő ok együttes fennállása miatt (4,04%),
- azért mert tartanak az elkövetők bosszújától (3,54%),

- egyéb okok miatt (3,54%),
- azért, mert a történetek miatt önmagukat is felelősnek tartják (0,76%),
- azért, mert az elkövetőkhöz érzelmileg kötődnek, pl. a hozzátartozójuk (0,25%).

Amennyiben egy pillantást vetünk az előző (2. számú) kérdőív azonos vagy hasonló válaszlehetőségeire, néminemű eltérést tapasztalhatunk, amelynek oka valószínűsíthetően a megkérdezettek másságában rejlik. Jelzem, hogy ennél a kérdőív-nél nem akadt olyan válaszfajta, amelyre ne szavaztak volna.

Ad. 4. Büntetnéd-e a házastárs sérelmére elkövetett erőszakos közöszülést vagy szemérem elleni erőszakot?

A négyes számú kérdőív azt firtatja, hogy *a megkérdezettek* – amennyiben rajtuk múlna – *büntetnéd-e a házastárs sérelmére elkövetett erőszakos közöszülést vagy szemérem elleni erőszakot.*

Mint ismeretes, az 1997. évi LXXIII. törvény 22. § módosító rendelkezéseinek következményeképpen – 1997. szeptember 15-től – *az erőszakos közöszülést és a szemérem elleni erőszakot* – a korábbi szabályozástól eltérően – *házassági életközösségen belül* (az erőszakos közöszülést plusz férfi sérelmére) *is el lehet követni.* E módosítások akkortájt komoly visszhangot keltettek jogalkalmazói körökben, sőt a probléma a jogtudományok művelőit a mai napig megosztja. Vizsgáljuk meg tehát, hogy az úgynevezett laikusok hogyan vélekednek e témáról!

A megkérdezettek 88,89 százaléka lényegében igennel, elenyésző hányaduk (0,23%) pedig nemmel szavazott. Megjegyezni kívánom, hogy 9,26% volt azok aránya, akik szerint *egy normálisan működő házasságban például erőszakos közöszülés elkövetése fogalmilag kizárt.* (Ez utóbbi egyfajta elterelő vagy kitérő válasz volt: se igen, sem pedig nem.) Nézzük a részletes válaszokat a szavazatok arányának csökkenő sorrendjében:

- igen, feltétlenül (86,91%),
- szerintem, egy normálisan működő házasságban nemi erkölcs elleni bűncselekmény elkövetése fogalmilag kizárt (9,26%),
- nem tudok a kérdésre válaszolni (1,62%),
- igen, ha az erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel történik (1,39%),
- igen, de enyhébb büntetési tétellel sújtanám (0,69%),
- nem, mert a házasságkötéssel a felek mintegy feladják szexuális önrendelkezési jogukat (0,23%).

Kettő felvetésre nem érkezett jelölés: igen, ha az védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapot kihasználásával történik; nem, ha az akaratnyilvánításra képtelen állapot kihasználásával történik (pl. az elkövető álmában „lepi meg” a házastársát).

Nos, a fenti válaszok alapján úgy tűnik, hogy az erőszakos közöszülés (és a szemérem elleni erőszak) tényállásának 1997-es módosítása a hozzá nem értő közönségből különösebb ellenkezést nem váltott ki. Nekem a házasságon (bejegyzett élettársi vagy be nem jegyzett élettársi kapcsolaton) belüli és a házasságon (bejegyzett élettársi, stb. kapcsolaton) kívüli erőszakos közöszülés azonos minősítésével (büntetési tételével) szemben komoly kétségeim vannak. (A házastárs álmában történő „meglepése” mint elkövetési módszer büntetni rendelve, különösen bizonyítása pedig – pestiesen szólva – megérne egy misét.)

Ad. 5. A szó életteni (köznap) értelmében lehetséges-e férfi sérelmére erőszakos közöszülést elkövetni?

Az utolsó (ötödik) kérdőív arra keresi a választ, hogy *a szó köznap* (tehát nem büntetőjogi) *értelmében lehetséges-e férfi sérelmére erőszakos közöszülést elkövet-*

ni. Az erőszakos közösülés bizonyításával foglalkozó, korábban hivatkozott munkáimban említettem volt, hogy a közösülés köznapis és büntetőjogi fogalma eltér. (Köznapis értelemben a közösülésen olyan szexuális aktus értünk, amelynél a férfi nemi szerve részben vagy egészben behatol a nő nemi szervébe, és amelynek következtében a magömlés is bekövetkezik. Büntetőjogi szempontból a közösülés befejezett, ha közösülési szándékkal a nemi szervek érintkezése megtörtént, a férfi hímvesztője a szeméremajakkal érintkezett.)

E tárgykörben a felvetésekre adott válaszok igen nagy szóródást mutattak (igaz ez akkor is, ha a kérdőíveket kitöltők több mint kétharmada nem tudott a kérdésre válaszolni). *Kategorikus igenre a megkérdezettek 6,23 százaléka, kategorikus nemre pedig 3,43 százaléka szavazott*, ami a harmadik, illetve a hatodik helyre volt elég. Lássuk, hogyan alakultak a részletes válaszok (a sorrendiségnél itt is a szavazatok részarányát vettem alapul):

- nem tudok a kérdésre válaszolni (67,59%),
- csak büntetőjogi értelemben lehet elkövetni [a nemi szervek közösülési szándékkal érintkeznek, de nincs behatolás (11,53%)],
- igen, feltétlenül (6,23%),
- élettani vagy köznapis értelemben nem lehet elkövetni (4,67%),
- csak más bűncselekményt (pl. kényszerítést, szemérem sértést) lehet elkövetni (4,05%),
- nem lehet elkövetni (3,43%),
- csak az erőszakos közösülés kísérletét lehet elkövetni (1,25%),
- csak szemérem elleni erőszakot lehet elkövetni (1,25%).

Jelzem, hogy a hármas számú kérdőívhez hasonló módon, itt sem volt olyan válaszlehetőség, amelyre ne voksoltak volna. Megjegyezni kívánom továbbá, hogy ennél a formanyomtatványnál volt a legnagyobb (és nagyságrendekkel a legnagyobb) a kérdésre válaszolni nem tudók aránya (3. számú kérdőív: 9,34%; 4. számú kérdőív: 1,62%).

E fejezet zárógondolataként hadd fejezzem ki abbéli reményeimet, hogy az ENYÜBS adatok és az interneten végzett közvélemény-kutatás eredményeinek közzétételével sikerült a nemi erkölcs elleni bűncselekményeket, különösen az erőszakos közösülést és a szemérem elleni erőszakot más nézőpontból (szerencsés esetben több szempontból) bemutatni. Egyébként Hoxa portálján és a honlapomon a kérdőívek a mai napig aktívak, ebből eredően a válaszok aránya folyamatosan változik.

4. Forrás- és irodalomjegyzék

Felhasznált irodalom

1. Gödöny József (szerk.): Kriminológiai és kriminalisztikai tanulmányok XXIII. kötet, innen Rózsa János–Münnich Iván: Erőszakos bűnözés az elmúlt negyedszázadban, 261–268. oldal (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1986).
2. Kovács Gyula–Lóczy Zsolt: Visszaélés kábítószerrel nyomozása. Dr. Lakatos János (szerk.): Kriminalisztikai jegyzetek és tanulmányok, 2010 (Rendőrtiszti Főiskola, Budapest, 2010).
3. Kovács Gyula: A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények vázlata (Btk. XIV. fejezet). ORFK Tájékoztató, 4/2002. szám, 21–53. oldal (Országos Rendőr-főkapitányság, Budapest, 2002).
4. Kovács Gyula: Az erőszakos közösülés bizonyítási problémái az 1997. évi LXXIII. törvény módosítását követően. Belügyi Szemle 4–5/2000. szám, 39–60. oldal (Belügyminisztérium, Budapest, 2000).
5. Kovács Gyula: Az erőszakos közösülés. Dr. Blaskó Béla (szerk.): Magyar Rendészet 1–2/2000. szám, 36–65. oldal és 3–4/2000. szám, 33–73. oldal (Rendőrtiszti Főiskola, Budapest, 2000).
6. Kovács Gyula–Lóczy Zsolt: Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének nyomozása. Dr. Lakatos János (szerk.): Kriminalisztikai jegyzetek és tanulmányok, 2009, 1–96. oldal (Rendőrtiszti Főiskola, Budapest, 2009).
7. Rózsa János: Szexuális bűnözés (Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1977).
8. Rudas György (szerk.) Kriminalisztika. Különös rész I. kötet (BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség, Budapest, 1973).

Internetes hivatkozások

1. <http://iwiv.hu/kgyula1101/adatlap> – Dr. Kovács Gyula [KGyula] adatlapja.
2. <http://kgyula.5mp.eu/> – Dr. Kovács Gyula [KGyul@] honlapja.
3. http://kibogozom.blogspot.hu/474746/egyeb_nemi_erkolcs_elleni_bcs-ek_nyomozasahoz – Blogter.
4. <http://sqforum.hu/forum.php3?azonosito=Liszy> – Liszy Home Vendégeknyv és Fórum.
5. <http://www.valtozovilag.hu/di/megye.htm> (Megyei útmutató és címtár).
6. www.facebook.com/ – Facebook.
7. www.hoxa.hu/ – Hoxa portál az életről és egyéb jószágokról.